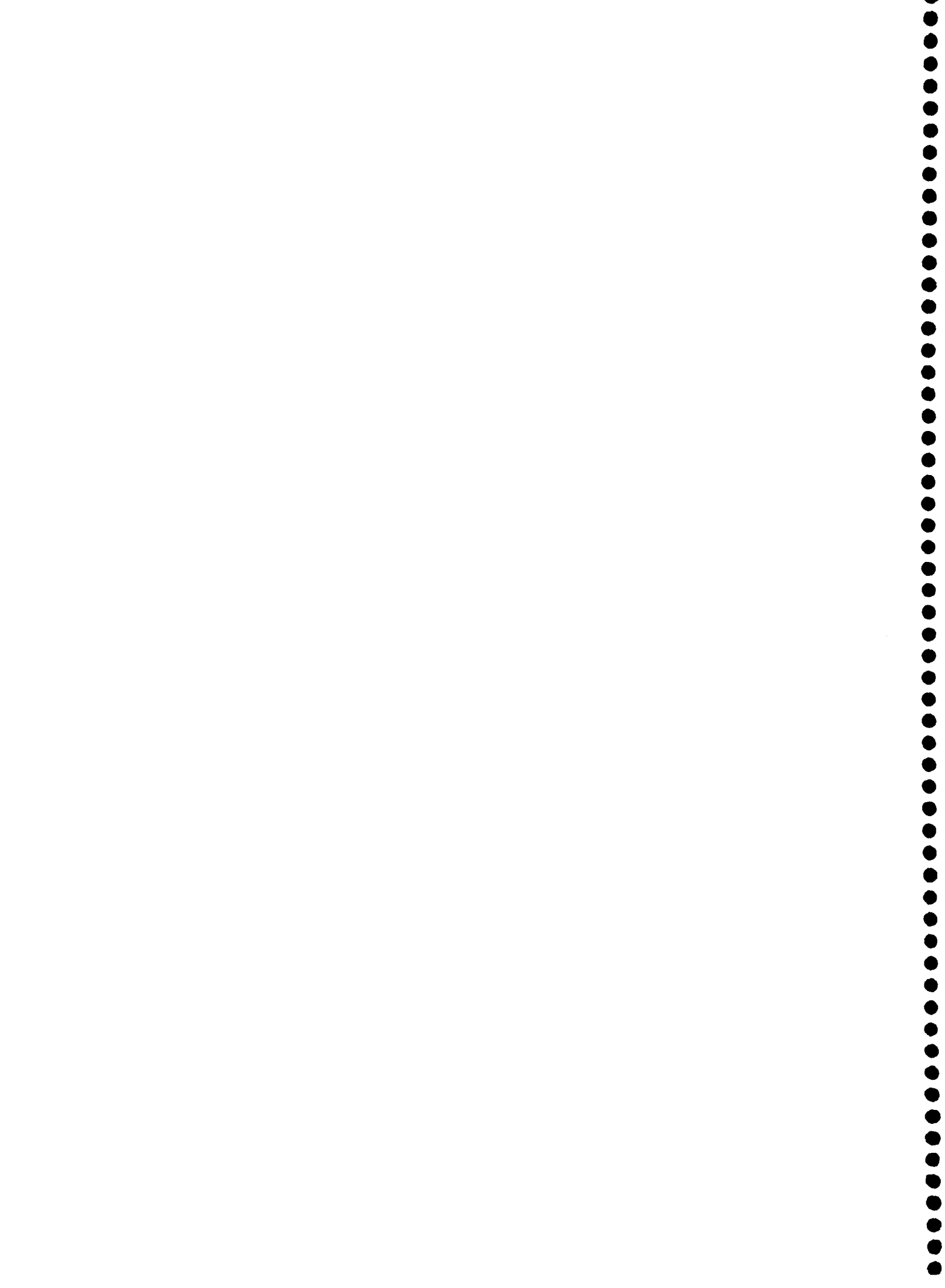

MÚSICA -3

Tabulatura: on trobar les notes

● Forat tancat ○ Forat obert ◐ Forat semiobert

MÀ ESQUERRA	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	○ ○	○ ○	◐ ●	◐ ●	◐ ●
MÀ DRETA	● ●	● ●	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○

do re mi fa sol la si do' re' mi' fa' sol'

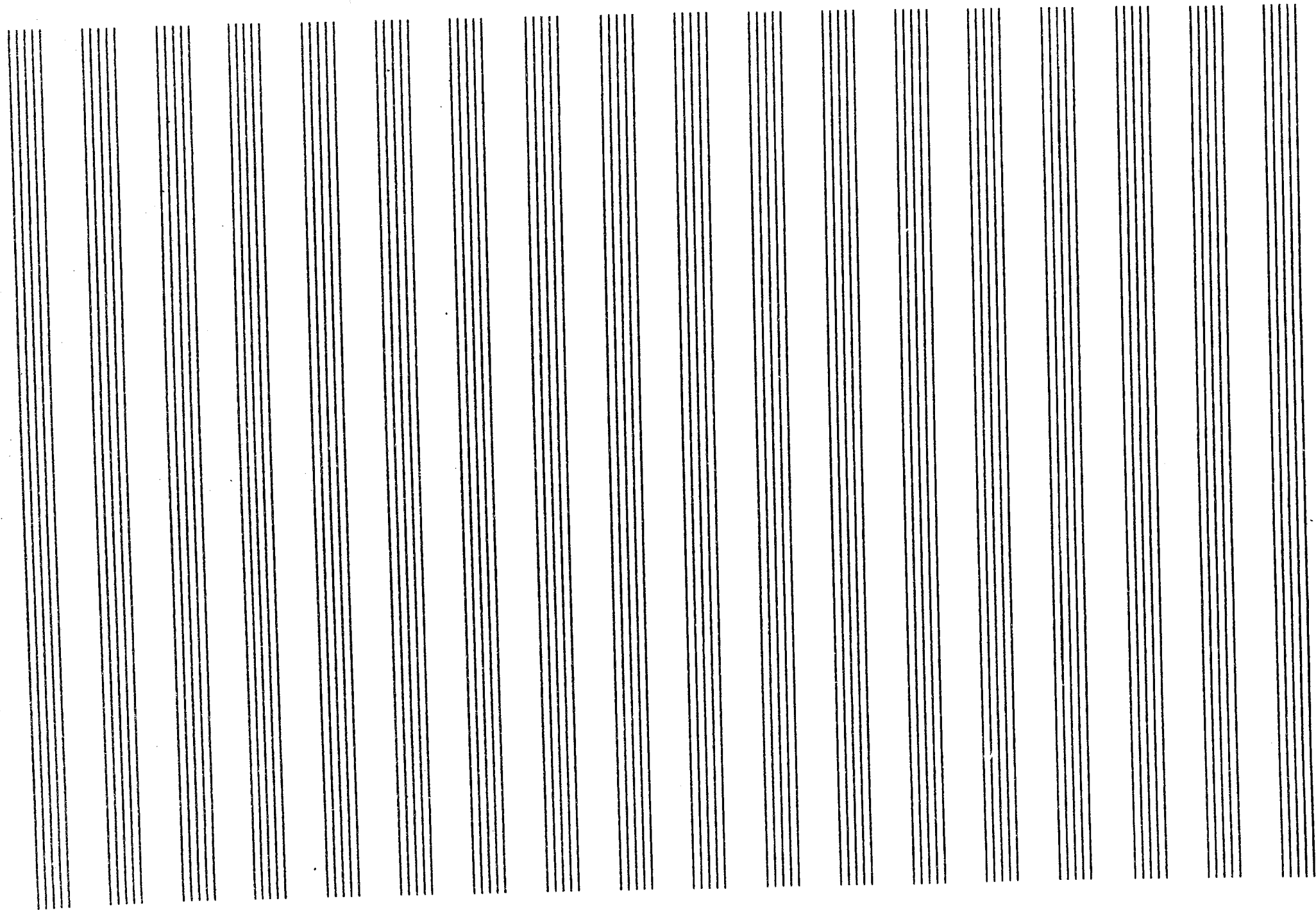
Posició dels dits (digitació alemanya)

NOTES ALTERADES

MÀ ESQUERRA	● ●	● ●	○ ●	○ ●
MÀ DRETA	○ ●	○ ●	○ ○	○ ○

fa# sol# si# do#

- polze de la mà esquerra (forat posterior)
- 1 índex de la mà esquerra
- 2 dit del mig de la mà esquerra
- 3 dit anular de la mà esquerra
- 4 índex de la mà dreta
- 5 dit del mig de la mà dreta
- 6 dit anular de la mà dreta
- 7 dit petit de la mà dreta

Què és el jazz?

El jazz és un dels grans moviments musicals del segle xx i com a tal inclou molts corrents diferents, des de músiques vitals, directes i emocionals fins als corrents més intel·lectuals i avantguardistes. Té el mèrit, però, de ser una música que té els seus inicis en arrels populars i que ha esdevingut un clàssic universal.

L'origen de la paraula **jazz** és desconegut. Segons sembla la paraula inicial fou *jass*, i tot i que se li donen diferents procedències, en totes elles s'associa aquesta paraula amb vitalitat i sexualitat.

Activitat

Escolta dos fragments extrems de música jazz i compara'ls amb l'ajut del teu professor o professora.

Louis Armstrong

Miles Davis

És difícil arribar a una definició de jazz, però tots els entesos coincideixen a dir que el jazz es diferencia de la música culta bàsicament en tres aspectes:

1. La particularitat rítmica basada en l'accentuació dels temps febles del compàs i l'ús de síncopes.

Es diu que es forma una **síncope** quan una nota situada en un temps feble del compàs s'allarga fins a un altre temps i adquireix importància rítmica.

2. La improvisació, que és una de les característiques que més defineixen el jazz.
3. La sonoritat personal dels seus intèrprets vocals i instrumentals. Aquests últims intenten imitar el so, el color, les inflexions i els laments de la veu negra cantada.

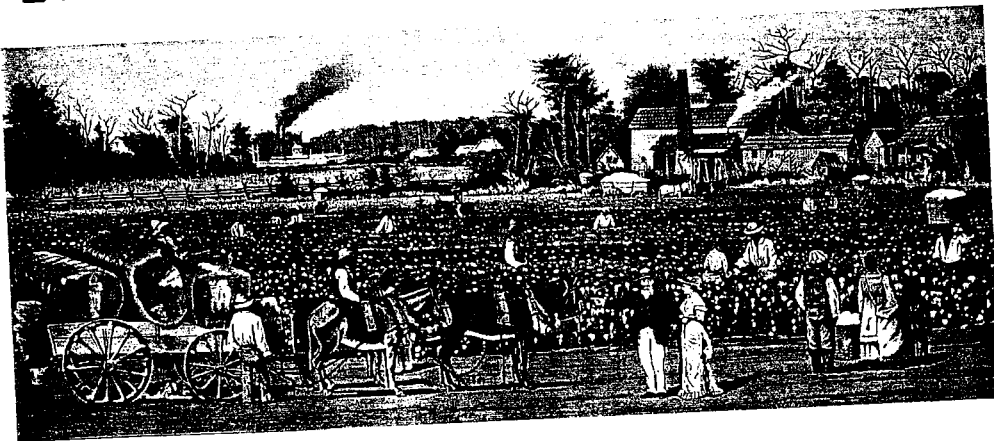
Activitat

Amb els teus companys de classe canteu una cançó popular catalana (*Plou i fa sol, El gegant del Pi,...*) i marqueu la pulsació en els temps febles.

2 Els inicis

El tràfic d'esclaus africans cap a Amèrica comença al segle XVIII. Quan arriba el segle XIX els negres americans tenen una cultura molt diferent a la dels seus avantpassats. Els orígens del jazz es troben en els cants dels esclaus que treballaven a les plantacions del sud dels Estats Units. Aquests cants poden classificar-se en aquests tres gèneres: *Work songs*, *Gospel songs* i *Blues*.

1. Busca els significats d'aquests tres termes i copia'ls al quadern.

Plantació de cotó amb esclaus treballant

- **Work songs.** Els esclaus s'ajudaven amb cants en el seu dur treball a les plantacions de cotó o de canya de sucre. El ritme del treball servia de base i s'acompanyaven amb el so de les eines. Tenia un caràcter trist i melangiós, però rítmic. Molt sovint, i seguint un costum africà, un treballador era qui iniciava el cant i els altres responien repetint els mateixos versos que havia cantat el primer.

Activitat

Amb l'ajut del professor/a canteu aquest cànon que recorda els antics cants de treball:

This old ham-mer... kill'd John Hen-ry,
 this old ham-mer... kill'd John Hen-ry,
 this old ham-mer... kill'd John Hen-ry, but it
 won't kill me... won't kill me.

This old hammer. Popular

- **Gospel song.** Era el cant religiós dels negres americans. Els esclaus van trobar en l'església un espai on retrobar-se com a col·lectiu i on cantaven per l'esperança de trobar un nou món després de la mort igual, per a tothom. Però aquests cants religiosos els feien seguint el seu estil habitual, amb accentuacions rítmiques diferents i transformant a voltes fins i tot la melodia, d'acord amb la seva manera de sentir la música. Aquest cant anomenat *Espiritual*, molt sovint seguia l'esquema de solista (predicador) i cor (resposta del poble). Encara avui dia es pot sentir aquest tipus de música en les congregacions negres d'Amèrica del Nord. Posteriorment es van fer versions polifòniques (a diferents veus) i amb solistes.

Activitat

Escolteu aquest espiritual, tot seguint la partitura

Swing low, sweet cha-ri-ot, com-ing for to car-ry me home!
 Swing low, sweet cha-ri-ot, com-ing for to car-ry me home! 1. I
 2. If
 looked o-ver Jor-dan, and what did I see, com-ing for to car-ry me home! a
 you get there be-fore I do, tell
 band of an-gels com-ing af-ter me, com-ing for to car-ry me home!
 all my friends I'm com-ing too.

Swing low, sweet chariot. Popular

- **Blues.** En aquest cant l'esclau negre expressava la tristesa de la seva situació acceptant amb resignació el seu destí. El clima del blues és lent trist i tens i amb una certa dosi d'ironia. El cantant s'identifica amb el sentiment de la lletra i procura comunicar-ho al públic amb tota la seva cruesa. Els primers cantants professionals de blues daten de finals del segle XIX i vivien com els antics joglars, sense llar fixa.

Gran part del caràcter de la música blues és conseqüència de la utilització de les anomenades *blue notes*, que són les notes 3a, 5a i 7a de l'escala major rebaixades un semitò.

Escala de Do Major amb blues notes

Exemple:
Fragment
en Do

El mateix
fragment
amb *blue*
notes

2. Observa la partitura del quadern i troba les *blue notes*.

Tot i que inicialment el blues només era vocal, aviat s'acompanya amb harmònica, guitarra o piano. Actualment també existeix com a gènere purament instrumental.

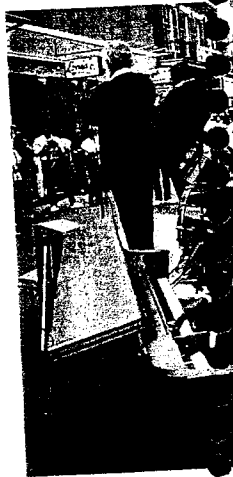
Activitat

1. Escolta un fragment de *Blues d'una vida malmesa* de **Bessie Smith**, en versió catalana interpretada per Mònica Green, i, amb l'ajuda del professor o professora, intenteu analitzar la lletra que conté.

Nova Orleans

A partir de l'any 1865 en què el president Lincoln declara l'abolició de l'esclavitud, alguns dels esclaus, un cop alliberats, poden adquirir instruments musicals en subhastes populars (bàsicament instruments de vent-metall) i els aprenen a tocar amb una tècnica pròpia, intentant imitar el que fan amb la veu quan canten. Organitzen les seves pròpies bandes i conjunts i es dediquen a tocar en els locals dels barris baixos de les ciutats, en especial a Nova Orleans (Louisiana).

La música de jazz s'estén com una música de ball i d'entreteniment. Segons la categoria, cada local disposava d'orquestra o només d'un pianista. És en aquesta època quan apareix el **ragtime**, composició escrita inicialment per a piano i que interpretaven els anomenats pianistes de ragtime o *entertainers* (animadors). En aquesta època encara no es parlava de jazz, sinó de **ragtime music**.

Músics de carrer a Nova Orleans.

Activitat

Scott Joplin fou el més famós compositor de ragtimes. Escolta un fragment del seu conegut *Maple Leaf Rag*.

SCOTT JOPLIN (Texarkana, Texas, 1868 - Nova York, 1917). Pianista i primer compositor de color de la història. Iniciat en la música de molt petit per un professor alemany, emprèn ben aviat una vida itinerant com a pianista de saló, a més de crear grups vocals i instrumentals.

L'any 1895 fa una gira interpretant la seva pròpia música. El seu primer recull *Original Rags* es publica l'any 1898. A part de la gran quantitat de *ragtimes* entre els quals destaquen *Maple Leaf Rag*, *The Entertainer*, *Elite Syncopations*, *Stop time*,... també escriu un ballet folklòric *The Ragtime Dance* i dues òperes *A Guest Of Honor* (desapareguda) i *Treemonisha*, primera òpera negra que barreja *ragtime*, música popular negra i estil d'òpereta europea (fou estrenada a Harlem amb pocs recursos i fou un fracàs).

Els seus *ragtimes*, però, no es van enregistrar mai en disc ni es van emetre per ràdio; només es reproduïen gravant-los en cilindres per a pianoles ambulants i així han arribat a nosaltres la majoria d'ells. Scott Joplin va morir boig i en la misèria la primavera de 1917.

Tot i que els nord-americans anomenen *Dixieland* (terra de Dixie) els estats situats al sud, on es troba Nova Orleans, la *Dixieland music* designa les imitacions de l'estil New Orleans que en feien els blancs. Això és degut a que la primera orquestra que va enregistrar música de jazz va ser la *Original Dixieland Jazz Band*, una orquestra de joves blancs, l'any 1917. A més a més, perquè també a partir dels anys 50 aquest gènere va ser practicat sobretot per músics blancs.

Orquestra de jazz de les primeres èpoques

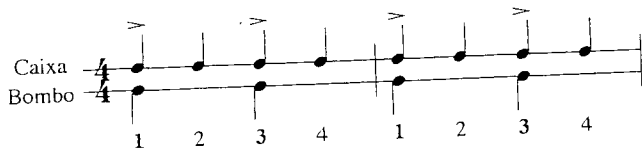
De les primeres orquestres negres de Nova Orleans no ens ha arribat cap testimoni enregistrar. Caldrà esperar al *New Orleans revival* dels anys 40 en què els veterans d'aquell estil van explicar el que feien en la seva joventut i van enregistrar els seus primers discos. Se sap, però, que les primeres orquestres de jazz amb músics negres apareixen cap al 1890.

La **bateria** és l'únic instrument inventat pel jazz. A les fanfarres (conjunts instrumentals de vent i percussió) els instruments de percussió eren tocats per diferents instrumentistes. Segons sembla, la idea d'ajuntar-los per ser tocats per un sol instrumentista es remunta a les orquestres de circ del segle XIX. La invenció del pedal per tocar el bombo s'atribueix al bateria DeeDee Chandler, l'any 1895. La bateria pot estar formada per diferents instruments, però sempre hi ha tambors, plats i altres tipus de percussió.

Les característiques principals de l'**estil Orleans** eren:

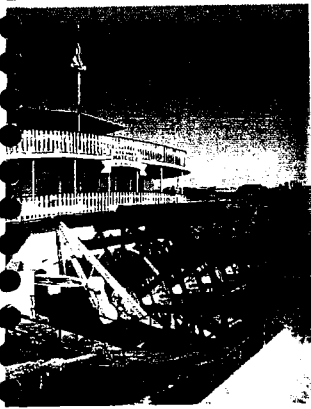
- De sis a nou músics.
- **Secció rítmica:** piano, banjo o guitarra, tuba o contrabaix i bateria.
- **Secció melòdica:** trompeta, clarinet, trombó.
- Improvisació col·lectiva. En la majoria de passatges hi havia un entreteixit de línies melòdiques improvisades alhora i seguint unes pautes prefixades. El més habitual era:
 - trompeta, melodia principal;
 - clarinet, contrapunt improvisat en la tessitura aguda;
 - trombó, veu greu improvisant per sota la melodia, utilitzant normalment *glissandos*;
 - bateria, ritme molt marcat ornamentat amb redobles. Els accents rítmics encara es produeixen en els temps forts del compàs (1 i 3).

Glissando. S'anomena així quan l'instrumentista passa d'una nota a una altra arrossegant el so.

Activitat

Escolta com sona una orquestra a l'estil de Nova Orleans

vaixell en el riu Mississipí

La ruta del jazz

Quan l'any 1917 es tanquen els locals del barri mariner de Nova Orleans els músics inicien un èxode massiu, seguint el riu Mississipí, cap als estats del nord del país. La Primera Guerra Mundial havia començat i les ciutats del nord necessitaven mà d'obra. Els negres, però, es veuran obligats a viure en barris separats dels blancs: el *South Side* a Chicago i *Harlem* a Nova York.

3 Els anys 20: Chicago

En els locals de la ciutat de Chicago és on es va poder escoltar el veritable estil New Orleans i on van actuar els seus grans representants, entre els quals destaquen **King Oliver** i la **Creole Jazz Band**, **Louis Armstrong** i els **Hot Five** (més tard es convertiren en **Hot Seven**), **Jelly Roll Morton** i els **Red Hot Peppers**,...

Cotton Club era un local de Harlem on els artistes eren negres, però només hi tenia permesa l'entrada la gent de pell blanca. Francis Ford Coppola recrea aquest legendari club de jazz, seu dels grans gàngsters i els millors artistes, a la seva pel·lícula rodada l'any 1984 *The Cotton Club*.

DANIEL LOUIS ARMSTRONG (SATCHMO) (Nova Orleans, 1900? - Nova York, 1971). Trompetista, cantant, compositor i director d'orquestra. De petit forma un quartet vocal que canta pels carrers de Nova Orleans. Per un tret disparat accidentalment, el tanquen en un correccional de menors on entra a formar part de l'orquestra tocant diferents instruments fins a descobrir la trompeta.

Quan en surt, toca en els locals de Nova Orleans amb els grans músics del moment **King Oliver** (1914) i **Kid Ory** (1918), més tard toca en els vaixells que remunten el Mississipí i arriba a Chicago on enregistra els seus primers discs amb **Oliver** (1923). A Nova York toca amb **Fletcher Henderson** (1924). En aquest temps acompanya a nombroses cantants de *blues*. Els enregistraments amb els seus grups **Hot Five** (1925-26) i **Hot Seven** -els mateixos músics més una tuba i una bateria- (1927) són memorables.

De 1929 a 1946 va actuar sempre com a trompeta solista de diferents orquestres. L'any 1932 fa el seu primer viatge a Europa amb un èxit clamorós.

Paral·lelament a les peces de jazz, enregistra obres de tots els gèneres adaptades al seu temperament com *Hello Dolly* i toca i canta amb grans artistes del moment com **Ella Fitzgerald**, **Bing Crosby**, **Duke Ellington**,...

L'any 1959 pateix un primer atac cardíac a Itàlia i el 1971 mor, dos dies després d'haver complert 71 anys i haver celebrat una gran festa on va tocar la trompeta per última vegada.

Gràcies a ell l'estil musical nascut a Nova Orleans arriba a un auditori universal. **Louis Armstrong** ha estat el músic amb més influència en el desenvolupament de la música de jazz, no només en trompetistes i cantants, sinó també en els especialistes d'altres instruments.}]

Activitat

Escolta un fragment interpretat per Louis Armstrong. Es tracta del tema *Hello Dolly*, de la pel·lícula del mateix nom, que va protagonitzar amb **Barbra Streisand** i que va ser un dels grans èxits de tots dos protagonistes.

També els anys vint són els anys del blues clàssic, amb la seva millor representant **Bessie Smith** (1895-1937), coneguda com "l'emperadriu del jazz" i deixeble de **Ma Rainey** (1886-1939), "la mare del blues". Bessie cantava les realitats de la misèria, la presó, els amors impossibles,... La seva obra enregistrada la situa com una de les figures més grans del jazz vocal.

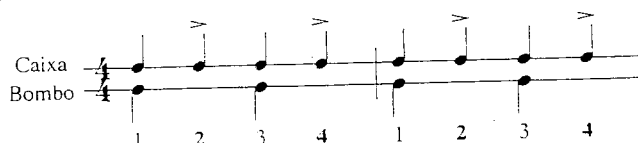
Bessie Smith

Juntament amb la beguda, el jazz era el segon protagonista en els locals nocturns de la ciutat durant els anys de la "Llei Seca". És en aquesta època quan es comença a anomenar amb el nom de **jazz** aquest estil de música. També és en aquest moment quan es treuen al mercat els *race records*, discos enregistrats especialment per als negres que ajuden a difondre el jazz i el *blues* per tot el territori nord-americà. És l'**Edat d'Or** del jazz.

Estimulat per tot aquest ambient es desenvolupa l'anomenat **estil Chicago**.

Les característiques principals de l'**estil Chicago** eren:

- De sis a nou músics, encara que algunes orquestres sobrepassaven els deu.
- Secció rítmica: piano, banjo o guitarra, tuba o contrabaix i bateria.
- Secció melòdica: trompeta, clarinet, trombó i, per primer cop, saxofon.
- Improvisació individual. Predomini dels solistes per damunt del conjunt. Quan hi ha diverses línies melòdiques acostumen a anar paral·leles.
- Pulsació rítmica en els temps febles. Es desplacen els accents rítmics cap als temps 2 i 4, sobretot a la bateria.

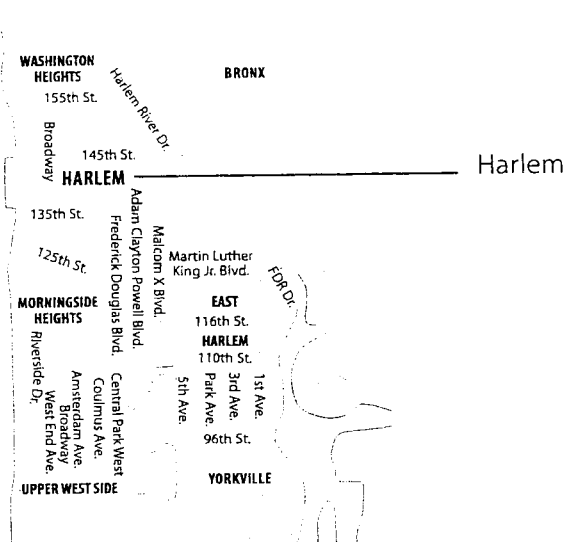

3. Escolta aquests dos fragments, fes una anàlisi i compara'ls.

Els anys 30: Nova York i l'era del *Swing*

La forta crisi econòmica que va patir Amèrica del Nord des de 1929 fins a 1934 marca la segona gran migració de músics, aquest cop cap a Nova York.

Tal com havia succeït amb el *South Side* de Chicago, a Nova York la població negra es concentra a Harlem, un antic barri residencial blanc de Nova York que es troba a l'illa de Manhattan. Abans de la dècada dels trenta, a Nova York ja es podien trobar pianistes que practicaven el **pianostride**, nascut a partir del *ragtime*. El verb *To stride* vol dir "donar gambades", que és el que fa la mà esquerra tocant notes greus en els temps forts i acords en els temps febles, mentre la mà dreta porta la melodia.

Thomas Fats Waller: *Alligator Crawl*

Un dels principals intèrprets de *piano-stride* va ser **Thomas Fats Waller** (1904-1943). La seva música és de les més alegres i comunicatives de la història del jazz. A ell se li deuen composicions que han esdevinguts clàssiques com: *Ain't Misbehavin'*, *Squeeze Me*, *Honeysuckle Rose*...

Activitat

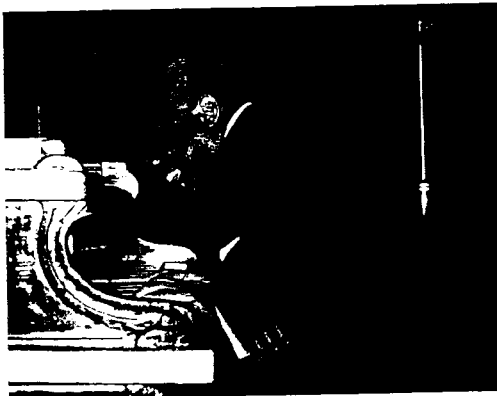
10 Escolta com sona un fragment musical que utilitza la tècnica de *pianostride*.

4. Observa les partitures del quadern i indica quina correspon a la tècnica *stride*.

A Kansas es desenvolupa un estil basat en els *riffs*, frases curtes i incisives que molts cops segueixen l'esquema de pregunta i resposta de la música africana i amb pulsacions als quatre temps. El pianista *Count Basie* (1904-1984) va desenvolupar un estil molt personal de fer *riffs* amb l'orquestra, de gran eficàcia.

A l'orquestra de *Count Basie* hi actuaren personalitats com **Billie Holiday**, **Ella Fitzgerald**, **Tony Bennet** (cantants) i **Lester Young** (saxo tenor), mestre en el seu estil.

Count Basie

El guitarrista Freddie Green deia referint-se a **Count Basie**: *El piano de Basie contribueix al ritme de l'orquestra.[...] És també el millor pianista que conec per escalfar una orquestra i acompanyar solistes. Em refereixo a la manera com prepara l'entrada de cada solista, fins i tot al final dels seus propis solos. T'obre la porta.*

Activitat

11 Escolta un fragment d'una obra interpretada per *Count Basie* amb *Tony Bennet* i comenteu-la a classe.

L'any 1935 els Estats Units ja havien sortit de la crisi, i la música que calia en aquells moments havia de ser molt més comercial. Així apareix a Harlem un nou estil de jazz batejat amb el nom de **Swing**.

L'any 1938, el clarinetista **Benny Goodman** (1909-1986) és proclamat "rei del *Swing*" al Carnegie Hall de Nova York. A més de les seves qualitats com a clarinetista i del seu èxit comercial, cal fer constar que fou el primer blanc que va desafiar la segregació racial, integrant primer en el *Benny Goodman Quartet* (1938) i després en la seva orquestra a músics de color (**Lionel Hampton**, vibrafon; **Teddy Wilson**, piano; **Charlie Christian**, guitarra elèctrica; **Cootie Williams**, trompeta,...).

Activitat

Per no portar a confusió utilitzem la paraula **swing** (amb s minúscula) per designar l'element rítmic del jazz i **Swing** (amb S majúscula) per designar l'estil dels anys 30. Si una música *Swing* és bona, té *swing*, però no tota la música que té *swing* és de l'estil *Swing*!

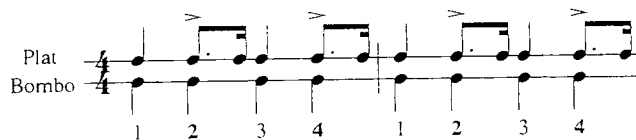
12 Escolta com sonava el clarinet de *Benny Goodman* junt amb la seva orquestra.

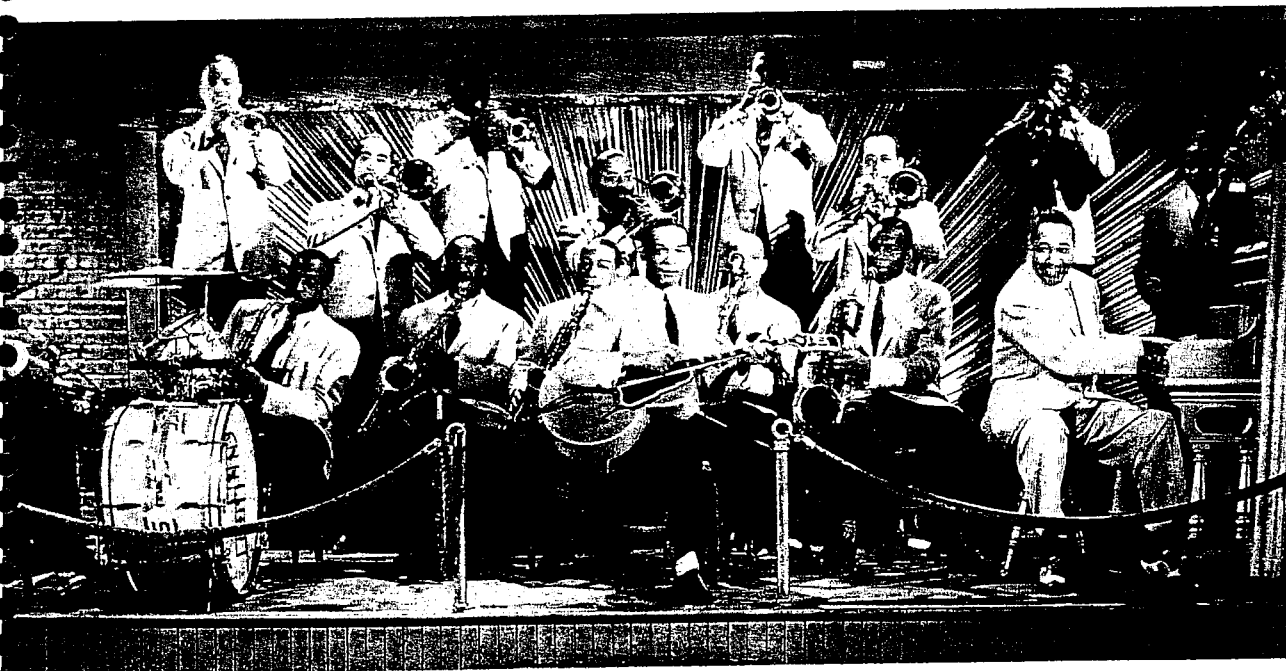
Orquestra de Benny Goodman

Les característiques principals de l'estil dels anys 30 (*Swing*) eren:

- *Big bands* (de dotze a setze músics) amb gran importància dels solistes en contrast amb el conjunt.
- Secció rítmica: piano, guitarra, tuba o contrabaix i bateria.
- Secció melòdica: dues seccions de vent-metall (trompetes i trombons) i una secció de vent-fusta (saxo alt, saxo tenor i clarinet). Els instrumentistes es posaven drets quan havien de fer solos. Les melodies dels temes són molt més elaborades.
- Estil *riff*. Frases de pregunta i resposta.
- Pulsació rítmica marcada en quatre temps. Els dos estils anteriors marcaven un ritme de dos cops. El *Swing* marca els quatre temps però accentuant el 2 i el 4 amb un ritme especial (corxera amb punt-semicorxera).

- Necessitat d'arranjadors per a orquestra. Aquest estil perd en improvisació i espontaneïtat i guanya en complexitat orquestral. S'assembla més a la música europea.

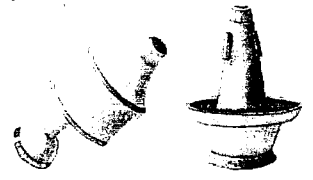
Big band amb *Duke Ellington* al piano

5. Escriu al quadern el nom dels instruments que apareixen en la foto i classifica'ls en la secció que els correspongui.

EDWARD KENNEDY ELLINGTON, *DUKE* (Washington, 1899 - Nova York, 1974). Fill d'una família de la petita burgesia de color, de petit ja va demostrar tenir una gran sensibilitat per a la música. Per la seva aparença distingida, que conservarà tota la seva vida, se'l comença a conèixer amb el sobrenom de *The Duke* (el duc). Als 18 anys ja és pianista professional i als 25 dirigeix la seva primera orquestra que adquireix un caràcter original i personal diferenciant-se ràpidament de les altres. L'orquestra que l'any 1927 es troba tocant al *Cotton Club* de Harlem estava formada per deu primeres figures del jazz i només admestia grans noms en les seves files. Tot i que *Duke* Ellington tocava el piano, el seu instrument preferit fou l'orquestra. Sabia utilitzar els seus músics de forma que mostressin les seves millors qualitats. Se'l considera el millor arranjador que ha donat el jazz. A part de director, pianista i arranjador, *Duke* va ser també un gran compositor (més de 450 temes) d'obres de jazz, obres de concert (nombroses suites) i música per a pel·lícules. En els seus últims anys van ser notables els seus concerts sacres, un dels quals tingué lloc a la basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona l'any 1969 amb la col·laboració de la Coral Sant Jordi.

A l'orquestra de Duke Ellington tocava el trompetista **Bubber Miley**. Va ser el primer a utilitzar l'efecte anomenat *wah-wah*. Consisteix a col·locar la part de cauxú d'un desembussador de lavabos davant el pavelló de la trompeta o el trombó i variar-ne la posició amb la mà. D'aquesta manera s'obtenen uns efectes sonors molt pintorescos, propers a la veu humana. El *wah-wah* també es pot aconseguir amb sordines com la *harmon*.

Harmon

Plunger

Un altre arranjador important d'aquesta època fou **Glenn Miller** (1904-1944), trombonista i director d'orquestra que va aconseguir una sonoritat especial amb la seva *big band*. Són famoses les seves melodies *In The Mood*, *Moonlight Serenade*...

Glenn Miller i la seva orquestra

Activitat

5 Escolta com sonaven les orquestres d'aquests dos grans musics, *Duke Ellington* i *Glen Miller*, i compara-les.

És l'època dels **grans solistes**:

Veus: Billie Holiday, Ella Fitzgerald.

Saxofonistes tenors: Coleman Hawkins, Chu Berry.

Clarinetista: Benny Goodman.

Bateries: Gene Krupa, Cozy Cole, Syd Catlett.

Pianistes: Teddy Wilson, Fats Waller, Count Basie.

Saxofonistes contralts: Johnny Hodges, Benny Carter.

Trompetistes: Bunny Berigan, Rex Stewart, Roy Eldridge ...

I de les **grans orquestres**:

Duke Ellington, *Count Basie*, *Benny Goodman*, *Tommy Dorsey*, *Glenn Miller*, *Fletcher Henderson*...

A finals dels anys 30 el *Swing* s'havia convertit en el negoci musical més gran de tots els temps.

Activitat

4 **Ella Fitzgerald** ha estat una de les més grans cantants de jazz. Va enregistrar una infinitat de discos entre els quals destaquen els anomenats *Song-books* de diferents compositors, és a dir, discos sencers amb música d'un sol compositor. Escolteu, a mode d'exemple, una obra del compositor de l'època, *Cole Porter*, interpretada per aquesta gran cantant. Busqueu a casa o a la biblioteca del barri algun disc d'Ella Fitzgerald, porteu-lo a classe i feu-ne una presentació curta, a més d'escoltar una cançó del disc.

Ella Fitzgerald

6. Amb l'ajut de l'ordinador o un altre instrument escriu i toca la melodia que trobaràs al quadern, sense *swing* i amb *swing*.

5. Els anys 40: El *be-bop*

La crisi que segueix a la Segona Guerra Mundial fa que les grans orquestres desapareguin i es transformin en grups més reduïts anomenats **combos**.

Com a rebuig del comercial *Swing* s'inicia cap a la meitat de la dècada dels 40 un moviment anomenat **Be-bop** que buscava noves sonoritats i noves harmonies. Els seus iniciadors foren el trompetista **Dizzy Gillespie**, el saxofonista **Charlie Parker**, el pianista **Thelonius Monk** i el bateria **Kenny Clarke**.

Activitat

Escolta aquesta peça de Charlie Parker.

El *be-bop* queda definit per les característiques següents:

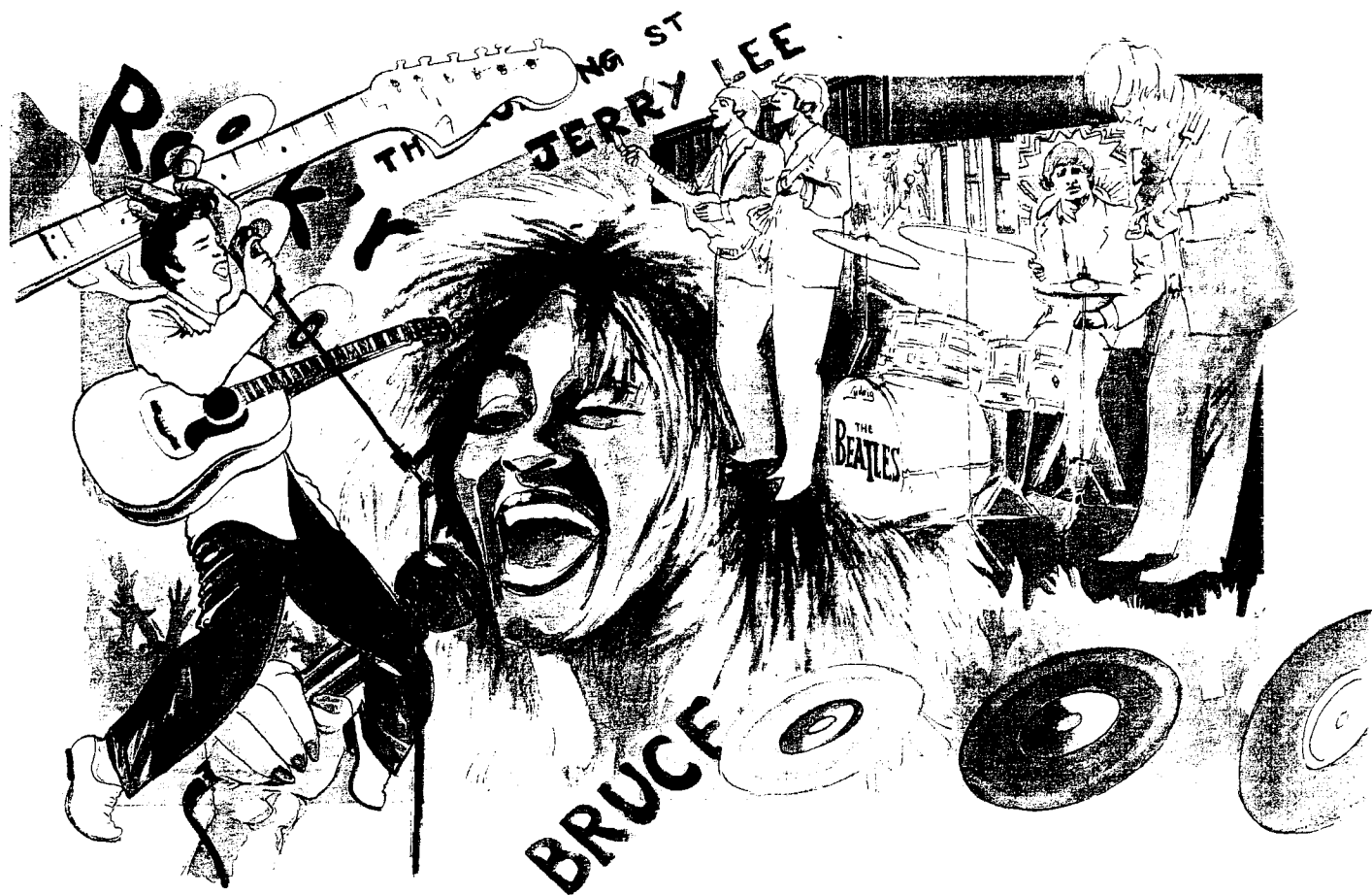
- Deixa de banda la regularitat de fons de la bateria i la converteix en un instrument autònom dins el conjunt. El batec bàsic del jazz tradicional desapareix. Amb el *be-bop*, el jazz deixa de ser una música principalment adreçada al ball, i passa a ser música per escoltar.

- Els instruments toquen unes frases a una velocitat tant ràpida que elimina qualsevol comparació amb la veu negra. Les emocions de fons que comportava el jazz tradicional quedaven substituïdes per la gran habilitat tècnica dels intèrprets.
- L'interval de 5a disminuïda descendent és l'interval més popular d'aquesta època i és el que caracteritzarà l'estil *be-bop*.

7. Dibuixa la ruta del jazz en el mapa que trobaràs al quadern.

4.1. La música rock

Com has vist fins ara, l'evolució de la música al llarg de la història va molt lligada al context social que l'envolta. La música rock també és producte d'un determinat tipus de societat. Cal però distingir entre *rock'n'roll* i *música rock*. Avui dia el terme **música rock** inclou una gran quantitat de tendències diverses com es pot comprovar en qualsevol enciclopèdia que parli d'aquest tipus de música. Però tot va començar amb el **rock'n'roll**.

Els anys 50

A principis dels anys 50 a EUA, el món musical dels blancs i dels negres estava molt diferenciat, fins al punt d'existir emissores de ràdio dedicades a la música de color, i *race records* (discs produïts per petites discogràfiques i destinats també a la població de color).

Els anys 50 són els anys que segueixen a la Segona Guerra Mundial. La joventut nord-americana d'aquells anys havia nascut just abans o durant la guerra, i comença a rebel·lar-se contra la generació anterior, que ha participat en una guerra que ha acabat llençant dues bombes atòmiques (Hiroshima i Nagasaki, al Japó). El jovent se sent més proper a la música negra del **rhythm'n'blues** i a les queixes d'una societat oprimida i treballadora.

El *rock'n'roll* (rock and roll, rock & roll) és una versió blanca del *rhythm'n'blues*. Manté l'estructura de frases i els acords del blues i segueix accentuant, normalment amb la bateria, els temps 2 i 4.

Bill Haley and The Comets

A mitjan dels anys 50 l'única possibilitat d'accedir a la música negra per part dels blancs era escoltant les versions blanques, anomenades *cover*. Un disc-jockey de Cleveland, Alan Fred, fou el primer a programar, primer a la ràdio i després en concerts públics, les figures de *rhythm 'n' blues* de més acceptació en el món juvenil dels blancs. Aquests concerts públics s'anomenaven *Moondog's Rock'n'Roll Party* i d'aquí en sortirà l'expressió *rock'n'roll* (gronxar i girar).

El primer nom important del rock'n'roll serà un cantant blanc, **Bill Haley**, que amb el seu grup **The Comets** es faran famosos amb la cançó *Rock around the clock*, que apareixia a la pel·lícula *Blackboard jungle*. Però el primer *sex-symbol* del rock serà **Elvis Presley**.

Elvis Aaron Presley (Tupelo, 1935 - Memphis, 1977). Fou la primera superestrella del rock i també el primer *sex-symbol*. Als 18 anys era un conductor de camions que volia enregistrar un parell de cançons per regalar-les a la seva mare. Acudí a un petit estudi de gravació de Memphis on va enregistrar *That's all right, mama*, una cançó de **Big Boy Crudup**, un popular artista negre de blues. Inicià d'aquesta manera una carrera marcada per la influència de la música negra en un cantant blanc. La seva manera d'actuar provocativa, el seu joc de cames (li deien Elvis *la pelvis*), el seu vestuari i el seu pentinat van convertir-lo en l'ídol de la joventut americana i en l'enemic de la societat establerta. Poc a poc, però, va anar deixant les influències de la música negra per dedicar-se als temes típics del rock'n'roll, la crisi adolescent i el conflicte generacional. Tornà del servei militar (Alemanya, 1958-60) convertit en l'americà ideal. Des d'aleshores les seves actuacions no recordaven en res al rebel dels primers anys. Entre els anys 1957 i 1972 va intervenir en trenta-dues pel·lícules, entre les quals destaquen *Jailhouse Rock* (1957) i *King Creole* (1958).

Marlon Brando a la pel·lícula *The wild one*

Els ídols de la joventut americana seran els inconformistes:

- A les pantalles cinematogràfiques, *James Dean* i *Marlon Brando*. La seva imatge de caçadora negra i pentinats amb brillantina es converteix en símbol de rebel·lia i insolència.
- Entre els cantants blancs sobresurten *Elvis Presley*, *Buddy Holly* i *The Crickets*, *Eddie Cochran*, *Jerry Lee Lewis*, *Gene Vincent* i *Carl Perkins*.

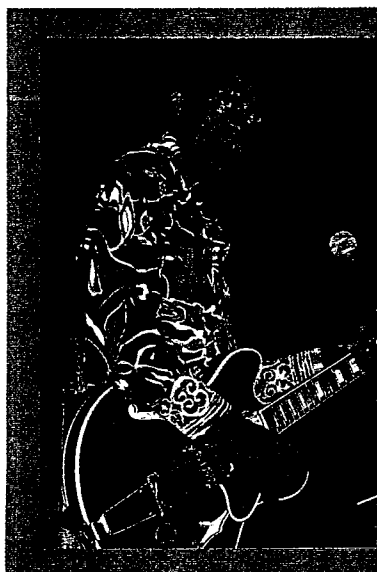

Buddy Holly (Texas, 1936-1959). Contràriament a Elvis Presley i als altres *rockers* blancs, l'aspecte exterior de Buddy Holly no mostra cap signe de rebel·lió; sempre ben vestit, amb ulleres de carei, sense bellugar-se gaire i amb posat de bon noi. Amb el seu grup **The Crickets** (Els grills) té el seu primer èxit l'any 1956 amb *That'll be the day*, seguit de *Oh, boy!* i *Peggy Sue*. El so dels Crickets era diferent a tot el que s'havia escoltat fins aleshores. La puresa de so de les seves guitarres (**Fender Stratocaster**) i el fet de cantar a veus demostrava que es fixaven més en la qualitat de la música que en qualsevol altra cosa. El grup britànic **The Beatles** (Els escarabats) es formarà seguint les passes del grup americà pel qual mai van amagar la seva devoció i del qual acostumaven a interpretar diferents temes. Paul McCartney és, avui dia, el propietari dels drets editorials de moltes cançons de l'artista de Texas i organitza, des de 1976, una setmana dedicada a Buddy Holly a Londres.

La guitarra *Fender Stratocaster* fou creada per Leo Fender l'any 1954, i és la més venuda i copiada de les guitarres elèctriques. Durant molt de temps serà la guitarra obligatòria per als guitarristes de *rock 'n' roll*. Té un so brillant i net molt característic que ha fet famosos guitarristes com Buddy Holly, Hank Marvin, Keith Richards, Jimi Hendrix i Eric Clapton.

- Entre els cantants de color cal esmentar **Chuck Berry** i **Little Richard**. El seu estil era molt més vital que el *rock 'n' roll* blanc.

Chuck Berry (Sant Louis, 1928). Cantant i guitarrista de color considerat com el pare del rock. Contràriament a la majoria d'intèrprets dels inicis del rock, Chuck Berry és autor, compositor i intèrpret de totes les seves cançons. A més, s'encarrega de la guitarra rítmica i dels solos. A poc a poc va trobant els elements que constituiran les bases del rock posterior: introduccions incisives de la guitarra, solos senzills i fàcils de reconèixer, melodies fàcils de cantar i ritme animat. A partir de 1955 amb el seu primer èxit, *Maybellene*, inicia una llista de títols que avui dia són estàndards de la música rock interpretats en molts concerts i discs (*Johnny B. Goode*, *Rock 'n' roll music*, *Roll over Beethoven*, *Thirty days*, *Memphis Tennessee*,...). És l'ídol de guitarristes de la categoria de Keith Richards i Eric Clapton. L'any 1988 es va fer una pel·lícula sobre la seva vida titulada *Hail! hail! rock 'n' roll*.

Escolta i compara aquests dos *rock'n'rolls*. El professor/a t'ajudarà a fixar-ne l'estructura.

Relaciona cada nom amb la seva fotografia.

El 3 de febrer de 1959 mor Buddy Holly en estavellar-se l'avioneta en què viatjava amb Ritchie Valens i Big Bopper. Hi ha qui considera que aquesta data marca la fi del veritable *rock'n'roll*.

La societat conservadora americana no entenia l'enrenou que provocava aquesta nova música i aviat van sorgir crítiques des de diferents sectors. La indústria discogràfica, però, va veure clarament en aquell moviment el negoci en què podia convertir-se i va recolzar fortament aquesta música. Amb el *rock'n'roll* es multipliquen les vendes i el disc evoluciona ràpidament. La televisió també col·labora fent més programes espectacle i ajudant a fer i desfer mites.

El comerç aconsegueix dominar l'art. Cap artista no pot resistir aquesta pressió i a principis dels 60 alguns han mort, altres s'han retirat i els que segueixen ja no tenen res a veure amb els autèntics reis del rock dels anys 50.

Els anys 60. El pop

Als inicis d'aquesta dècada, a Amèrica, només el rock femení salva l'honor amb cantants com **Wanda Jackson**, **Connie Francis** i sobretot **Brenda Lee**, amb una veu espectacular. Però el *rock'n'roll* americà decau davant l'interès de les cases discogràfiques per imposar una allau de cantants joves i inexperts.

L'any 1960 porta als EUA l'aparició de nous ritmes, amb els seus balls corresponents, que intenten substituir el *rock'n'roll*. La majoria han estat oblidats completament: *el limbo*, *el madison*, *el popeye*, *el surf*, *el pony*, *el fly*, *el hop*, *el hully-gully*, *el hucklebuck*,... El setembre de 1960, però, s'imposa amb més força un nou ritme, el *twist*. El seu responsable era un ballarí professional anomenat **Chubby Checker**.

Mentrestant, a la Gran Bretanya sorgeixen els grans conjunts de la dècada dels 60: **The Beatles** (seguint l'estil blanc de Buddy Holly i The Crickets) i **The Rolling Stones** (seguint l'estil negre, més dur, de Chuck Berry).

Les cançons dels Beatles esdevenen ràpidament populars i es converteixen en un art a l'abast de tothom. Aquesta música no trigarà a anomenar-se **música pop** (popular). Mantenen aspectes claus del *rock'n'roll*, com l'accent en els temps 2 i 4, la formació instrumental del grup (dos guitarres, baix i bateria) i les cançons amb estructures AABA o ABAB seguint els 12 compassos de la forma del blues. Tot i això, The Beatles no són un grup rebel, com es pot comprovar llegint les lletres de les seves cançons. Els temes tractats són poc compromesos i mai no tenen un sentit polític.

La pel·lícula *Grease* descriu perfectament l'ambient de les *high schools* americanes i europees on es ballaven els nous ritmes.

Portada del disc **Revolver** dels Beatles

Els Beatles van caracteritzar un so especial, el so *Liverpool*, amb una amplificació moderada i amb uns arranjaments vocals a l'uníson o amb harmonia molt compacta i afinada. Utilitzaven uns acords simples, però encadenats de manera inesperada.

L'any 1966 els Beatles fan el seu últim concert en directe al Candlestick Park de San Francisco (EUA). El seu so en directe ja no es corresponia amb el dels seus enregistraments, molt més elaborats del que era habitual en la música rock i pop. Modifiquen completament el concepte de composició i d'instrumentació i publiquen l'àlbum *Revolver*. L'any 1967 treuen *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band*, àlbum singular en la història de la música popular i obra magna dels anys 60, tant pel que fa a la caràtula del disc com a les cançons.

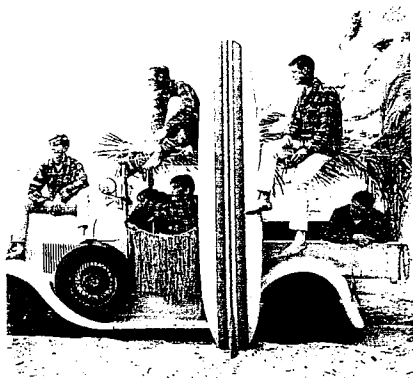

The Beatles (John Lennon, Paul McCartney, George Harrison i Ringo Starr). El grup surt a la llum amb la cançó *Love me do*, l'any 1962 i es mantindrà en els primers llocs de les llistes d'èxits fins l'any 1970 en què se separen. Brian Epstein, l'empenta i el mànager del grup, és conegut com el cinquè Beatle i serà l'únic capaç de mantenir el grup unit (de fet el grup comença a anar malament després del suïcidi de Brian). Ell els posarà en contacte amb George Martin, productor de tots els seus discs. Una de les característiques més sorprenents de la seva imatge fou el pentinat, molt discret si se'l compara amb les modes posteriors, però que creà tot un estil. The Beatles van participar també en nombroses pel·lícules musicals entre les quals sobresurt *Yellow Submarine*, pel·lícula de dibuixos en plena època psicodèlica.

Contràriament als Beatles, el grup **The Rolling Stones** inicia la seva trajectòria amb una actitud provocadora i inconformista que manté fins a la actualitat, i s'ha convertit amb el pas dels anys en una de les més sòlides bandes de la història de la música rock. Des dels inicis s'han declarat seguidors del *rhythm'n'blues* i el seu nom prové d'un blues que cantava Muddy Waters anomenat *Rolling stone*.

The Rolling Stones (els fundadors: Mick Jagger, Keith Richard, Brian Jones, Charlie Watts i Bill Wyman). Des del principi es van situar a l'altre extrem dels Beatles, tot i que eren amics. De fet, el seu primer èxit va ser una cançó de Lennon i McCartney, *I wanna be your man*, amb què van aconseguir situar-se a les llistes d'èxits. L'any 1964 els Rolling ja eren els enemics públics número u de l'ambient del rock, amb actuacions que acabaven sempre amb batalles campals. Havien arribat a la conclusió que l'escàndol era beneficiós pel rock. El seu gran èxit internacional fou *Satisfaction*, que arribà al número 1 de les llistes americanes l'any 1965. Durant els anys 70 i 80 els Stones es convertirien en un dels primers negocis del rock mundial.

The Beach Boys

» Forma un grup amb companys i companyes de la classe i compareu una cançó dels Beatles amb una cançó dels Rolling Stones.

Només un grup musical americà va saber fer front a l'empenta que duïen els anglesos, **The Beach Boys**. Aquest conjunt format pels tres germans Wilson i dos amics, treballà molt la qualitat dels arranjaments vocals, influïts per grups pioners en el cant a veus com els Everly Brothers o The Platters. Nascuts a Califòrnia, al principi les seves cançons anaven adreçades sempre al *surfing*, esport rei a la zona (*Surfer girl* i *Surfin' USA*, versió del rock *Sweet little sixteen* de Chuck Berry), però després la temàtica es va ampliar (*Barbara Ann*, *Good vibrations*, etc.).

Sota la influència de les cançons protesta s'inicia el moviment *hippie*, també anomenat *Flower Power* (el poder de les flors) pel seu caire pacifista. L'aspecte musical d'aquest moviment es caracteritza per una investigació musical en totes direccions i per unes tendències avantguardistes accentuades que culminen en el **rock psicodèlic**. El conjunt més representatiu serà **Jefferson Airplane**, influït pels pintors Dalí, Miró i Warhol, però també per Dylan, el blues, els Rolling Stones i el jazz.

Des dels anys 50 s'havien organitzat concentracions musicals, però la dècada dels 60 serà la dels macrofestivals:

Jimi Hendrix

Lloc	Dates	Espectadors
Festival de Monterrey	16 al 18 de juny 1967	50 000
Miami Pop Festival	4 i 5 d'agost 1968	90 000
Festival de Newport	20 al 22 de juny 1969	150 000
Atlanta Pop Festival	4 i 5 de juliol 1969	140 000
Woodstock Music and Art Fair Festival	15 al 17 d'agost 1969	450 000
Festival de Louisville	setembre 1969	120 000
Concert a Altamont	6 de desembre 1969	300 000

En aquests festivals es feren famosos intèrprets com **Jimi Hendrix** i **Janis Joplin**, i es formaren grans grups com **Cream** o **Crosby, Stills, Nash & Young**, en unir-se els millors components de diferents grups.

Woodstock

Woodstock fou el més famós i el més important d'aquests festivals de rock. Els seus tres dies de música ininterrompuda s'han convertit en tot un símbol. En el concert d'Altamont hi va haver greus incidents que provocaren la prohibició dels festivals de rock a l'aire lliure als Estats Units durant bastants anys.

Els anys 70

Un altre cop s'inicia una dècada en què moren artistes musicals importants. Aquesta vegada les causes estaven lligades a les drogues i a les imprudències: Jimi Hendrix, Brian Jones (dels Rolling Stones), Janis Joplin, Jim Morrison (de The Doors),...

En aquesta època s'inicien les grans gires potenciades per firmes comercials potents i completament controlades pel sistema: ràdio, televisió, revistes, pòsters,... L'aspecte visual comença a tenir més importància que la sonoritat musical. Grans pantalles de vídeo i jocs de llums seran imprescindibles en tot concert.

Una de les tendències més accentuades del rock dels anys 70 és la saturació de les guitarres elèctriques i la simplicitat rítmica. Apareixen el **Heavy metal** i el **Hard rock**. Aquest últim és molt més proper al blues dels inicis, però amb una sonorització cada cop més potent com ho demostren **Led Zeppelin**, **AC-DC**, **Van Halen** o **Deep Purple** entre d'altres. El heavy metal cuida més l'aspecte extern dels músics (cuir, caçadores amb claus, texans cenyits i cabell molt llarg). Els seus representants són **Kiss**, **Motörhead**, **Aerosmith** i **Black Sabbath**. Musicalment, però, aquests dos estils s'assemblen molt i crearan cançons emblemàtiques com *Stairway to Heaven* (Led Zeppelin, 1971) i *Smoke on the water* (Deep Purple, 1972).

A l'altre extrem dels *durs* inicia els seus passos una nova fórmula, la **música disco**. Aquesta música fou considerada durant un temps com a enemiga del rock, tot i partir del mateix origen, ja que la música disco prové del *soul* negre i en concret del *funky*. L'ambient d'aquest tipus de música queda reflectit en la pel·lícula *Saturday Night Fever* (1977), la banda sonora de la qual fou un èxit dels **Bee Gees** i del seu tractament especial de la veu.

La dècada dels 70 és també la de l'inici de barreges entre diferents estils: **rock simfònic** (Pink Floyd, Genesis i Yes), **jazz-rock** (Chicago), **rock llatí** (Carlos Santana), **rock progressiu** (Frank Zappa), **glam-rock** (David Bowie, Queen, Elton John), **tecno-rock** (Kraftwerk).

Escolta la següent cançó representativa dels anys 70.

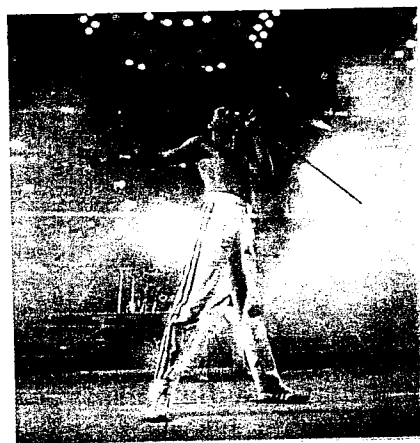
Uns altres músics anaven de manera lliure, com Bob Marley que posaria en circulació un dels ritmes més explotats posteriorment, el **reggae**.

La nova revolució

Després de la guerra araboisraeliana de 1973, tots els països sofreixen una crisi econòmica motivada per l'augment de preu del petroli. Els Estats Units poden reaccionar gràcies a la seva potència econòmica, però els països europeus tenen més problemes. En altres èpoques, en moments de crisi el jovent trobava en la música rock la manera de rebel·lar-se i de distreure's.

Led Zeppelin

Freddie Mercury (Queen)

Però en aquesta dècada els artistes del rock són personatges milionaris amb els quals un jovent en crisi no pot sentir-se gens identificat.

La nova revolució dins de la música rock vindrà donada, a Gran Bretanya, per aquest jovent que viu a les grans ciutats, desocupat, violent i amb ganes de destruir tot l'ordre establert. Serà la revolució dels **punks** (bergants). Segons la seva ideologia, traduïble per l'expressió *no future*, el món és un conjunt d'injustícies socials, sense futur. Amb el seu aspecte els punks volen donar una imatge caricaturitzada del que aquest món produeix. La **moda punk** cultiva la imatge de pobresa: abrics negres, sabates de treballador, guitarres barates, tall de cabell mal fet o seguint l'estil *mohicà* (afaitant-se els laterals del crani, com els indis), pèl tibet amb vaselina, mal educats i crítics amb la família. Els més extremistes es clavaràn un imperdible a la galta en un gest autodestructor. La seva ideologia diu que el món es troba a les fosques, per això la majoria porten ulleres negres.

Els seus líders musicals seran el grup anglès **Sex Pistols**. En poc temps la moda i la música punk envaeixen tota la Gran Bretanya amb grups com **The Clash** i **The Damned**. La música punk és autònoma del rock, parteix més aviat de melodies i balades angleses ja existents i oblida els acords bàsics del rock.

A Alemanya, la representant més destacada del moviment *punk* serà **Nina Hagen**, que posarà la seva veu de cantant lírica al servei d'aquesta revolució. Les seves interpretacions presenten orquestracions salvatges i crits constants.

El ball típic dels punks és el *pogo*, inventat pel baixista Sid Vicious. Aquest ball consisteix a saltar tota l'estona com un titella sobre una molla al mateix temps que intenten donar-se cops uns als altres amb el cap.

Busca imatges d'intèrprets representatius de tres estils existents en els anys 70 i enganxa-les al quadern. Si disposes d'enregistraments d'aquests grups fes-los escoltar a la resta de la classe.

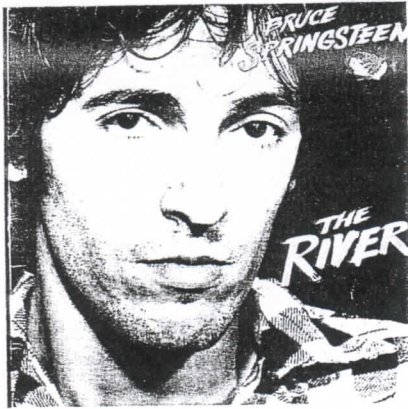

U2

Els anys 80 i 90

A la dècada dels anys 80 el món de la música rock es va apuntar a la revolució de la imatge i la televisió i es va inventar el *videoclip* com una nova forma de promoció més a to amb l'era multimèdia.

Conscients que el sistema mundial establert no és tan fàcil de canviar, la revolució punk de finals dels setanta adquireix en els vuitanta una nova vessant, amb unes interpretacions més elaborades. És l'estil de la *new wave* (nova onada) amb grups com **The Cure**, **Simple Minds**, **U2**, **Police**, **The Smiths** i **Talking Heads**. L'ecologia, els drets humans i el pacifisme han substituït el *no future* dels punks.

Portada del disc *The River* de Bruce Springsteen.

Mentre Gran Bretanya protagonitza les rebel·lions rock de la dècada, Amèrica segueix amb les formes clàssiques de la música rock i les estructures bàsiques del blues, el *main stream* (el corrent principal). Els grans triomfadors d'aquest estil seran **Bruce Springsteen**, **Rod Stewart** i el grup **Dire Straits** que s'han imposat en el mercat amb un rock enèrgic però que no comporta cap sorpresa estructural.

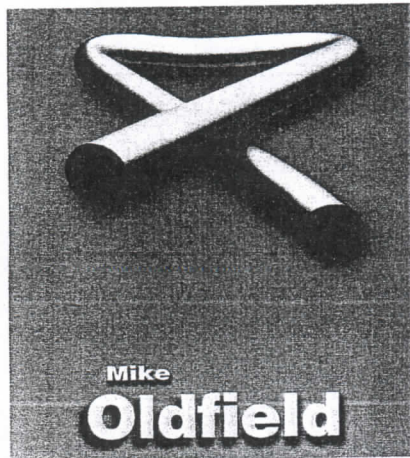
Una de les variants musicals més originals d'aquesta dècada és el **rap**. En aquest tipus de música és molt important la figura del *DJ* (*disc jockey*) que barreja el so de dos discs. Mentre va recitant un text, amb la mà fa girar les platines al revés o les fa anar i venir seguint un ritme determinat (*scratch*) i passar diferents vegades pel mateix tros (*repeat*). Aquest estil nascut a principi dels anys 80 a la comunitat negra del Bronx i de Harlem, ja té variants que van des del tipus més comercial (**MC Hammer**) fins a les més desafiantes (**Public Enemy**). També han imposat una moda rap: gorra de beisbol col·locada al revés, sabatilles de bàsquet i sovint patins sobre rodes.

» Escolta un fragment de rap.

Una variant del rap és la **música house**, la música disco de finals dels vuitanta que es construeix gràcies al *remix*. Barrejant sons, sorolls i fragments d'altres músiques es construeix una cançó sencera. És una feina més de laboratori que musical.

La millora dels instruments de teclat, des dels sintetitzadors fins als samplers capaços de repetir o d'inventar qualsevol so, va obrir l'època del **tecnopop**. En aquesta època tecnològica destaca **Mike Oldfield**, que enregistrà el mític àlbum *Tubular Bells*, una suite de quasi una hora que omplia un elapè complet i del qual ell n'era quasi l'únic instrumentista (toca una cinquantena d'instruments diferents). Mike Oldfield està considerat un dels grans virtuoses dels teclats amb un domini absolut de les tècniques d'enregistrament. El tecno-rock dels 70 amb el grup **Kraftwerk** i altres músics especialitzats en teclats i sintetitzadors va obrir el camí del tecno cap a l'anomenada música *new age* (de la nova era). Destaquen en aquest camp, entre altres, el grec **Vangelis** i el francès **Jean Michel Jarre**.

Portada del disc *Tubular Bells* de Mike Oldfield

» Defineix els estils que trobaràs al quadern i escriu el nom d'un cantant o d'un grup que el representi.

Els anys 80 també van dur les cantants femenines a llocs impensables en èpoques anteriors. **Tina Turner**, **Madonna** i **Whitney Houston**, entre d'altres, aconseguen omplir concerts multitudinaris i situar-se en els primers llocs de venda de discs.

» Escolta una d'aquestes cantants femenines. Saps quina és?

Una de les característiques dels anys 90 és la quantitat de grups que busquen la inspiració en el passat, concretament en els anys 70 (en el hard-rock, el món psicodèlic, la música disco,...). La música *grunge*, amb els desapareguts **Nirvana** al capdavant, és una barreja del rock més dur dels setanta amb la força dels punks.

És clar que la música rock dels 90 està oberta a qualsevol influència o tendència, provingui de la pròpia música rock, del jazz o de la música clàssica.

Tria un grup musical o cantant actual de fora del nostre país i fes l'exercici.

La música rock al nostre país

Dúo Dinámico

El moviment beatle-pop arrela amb força a tot Europa i als anys 50 comencen a aparèixer a Madrid els primers conjunts musicals. El primer es deia **Los Estudiantes**.

Els autèntics pioners del moviment rock al nostre país, però, van ser dos joves barcelonins, Manuel de la Calva i Ramon Arcusa, que amb el nom de **Dúo Dinámico** van iniciar el seu camí musical l'any 1958, cantant traduccions dels èxits d'interprets americans. Fins el 1960 no aconseguiren que la seva companyia discogràfica els deixés enregistrar temes propis. A partir d'aquell moment seran moltes les cançons escrites per ells que es convertiran en èxits (*Quince años tiene mi amor*, *Perdóname*, *Lolita*, *Amor amargo*, *Esos ojitos negros*,...)

Els anys 60 veuen l'aparició de **Los Pekenikes**, **Los Relámpagos**, **Los Brincos** (amb Juan Pardo i Júnior, que després actuarien com a duo) i **Miguel Ríos**.

Miguel Ríos (Granada, 1944). Aquest cantant és tota una llegenda en la història del rock espanyol. Va començar a cantar acompanyat de *Los Relámpagos*, però aviat va iniciar la seva carrera en solitari. Després d'una etapa d'èxits va abandonar el rock i es va dedicar a un tipus de cançó més melòdica on destaca la seva versió de l'últim moviment de la *Novena Simfonia* de Beethoven, *Himno a la Alegría* i la cançó *Santa Lucía*. L'any 1979 retorna al rock amb el disc *Los viejos rockeros nunca mueren*, i es torna a situar a primera línia.

A Catalunya, concretament a Barcelona, i en aquesta mateixa dècada sorgeixen **Los Sírex** (paraula grega que vol dir fort i poderós), que comencen amb molta força fent honor al seu nom, actuant per col·legis i clubs barcelonins. Després els seguirien conjunts com **Los Mustang** (els millors traductors dels Beatles al castellà), **Los Gatos Negros** i altres.

També en els anys 80 iniciaran la seva carrera, però cantant en castellà, el cantant català **Loquillo** (Josep Maria Sanz) i el conjunt **El último de la fila**.

A Espanya, i a França, sorgirà en els anys 60 el moviment "ye-yé" que serà un equivalent del pop americà, amb no massa qualitat musical.

Fins a finals de la dècada no apareixeran els grups de rock progressiu **Los Canarios, Los Pop Tops, Los Buenos, Los Bravos**, i finalment noms sense l'article, **Màquina** i **Lone Star**.

La música més progressista s'inicia a Catalunya l'any 1969 amb noms com **Pau Riba, Jaume Sisa, Jordi Batista, Toti Soler, Jordi Sabatés** i **Oriol Tramvia**. Són els anys en què sovintegen actuacions de tota mena a locals com el Price i la Cova del Drac. També es munten grans festivals a l'aire lliure (*24 hores de Granollers, Canet-Rock...*).

Als anys 70 apareixen grups com **Tribu, Melodrama** i **Companyia Elèctrica Dharma**.

Coincidint amb els anys de la *movida madrileña* i l'aparició de grups com **Mecano**, hi ha una davallada seriosa del rock en català fins als anys 80, en què sorgeixen més d'una vintena de grups catalans (**Doble Buble, N'Gai'N'Gai, ...**). D'aquí en neix tot el fenomen posterior (**Sopa de Cabra, Sau, Els Pets, Lax'n'Busto, Sangtraït...**) espectacularment promocionat a partir de 1987 pels mitjans de comunicació, que torna a situar Catalunya a un lloc destacat dins l'àmbit musical.

» Escolta la següent cançó. Saps qui són els seus intèrprets?

» Ara tria un grup musical o cantant del nostre país, actual o no, del qual tinguis algun enregistrament i fes l'exercici.

[ELS CONEIXES?]

Personatges més destacats

Woodie Guthrie (1912-1967)

Pete Seeger (1919)

Bill Haley (1925-1981)

Chuck Berry (1926)

Carl Perkins (1932-1998)

Little Richard (1932)

Leonard Cohen (1934)

Elvis Presley (1935-1977)

Jerry Lee Lewis (1935)

Gene Vincent (1935-1971)

Buddy Holly (1936-1959)

Wanda Jackson (1937)

Eddie Cochran (1938-1960)

Connie Francis (1938)

Judy Collins (1939)

Raimon (1940)

Chubby Checker (1941)

Bob Dylan (1941)

Joan Baez (1941)

Paul Simon (1941)

Jimi Hendrix (1942-1970)

Janis Joplin (1943-1970)

Joni Mitchell (1943)

Joan Manuel Serrat (1943)

Brenda Lee (1944)

Miguel Ríos (1944)

Donovan (1946)

Maria del Mar Bonet (1947)

Lluís Llach (1948)

Cream

Crosby, Stills, Nash & Young

Peter, Paul & Mary

The Eagles

The Beatles

The Rolling Stones

Los Estudiantes

Dúo Dinámico

Los Pekenikes

Los Relámpagos

Los Brincos

Los Sírex

Los Mustang

Los Gatos Negros

Los Diablos Negros

